

**UWAGI DO PROJEKTU KRAJOWEGO PROGRAMU OCHRONY
POWIETRZA PRZEDŁOŻONE PRZEZ STOWARZYSZENIE
KRAKOWSKI ALARM SMOGOWY**

8.04.2015

Projekt Krajowego Programu Ochrony Powietrza (KPOP) nie daje podstaw do eliminacji nawet najbardziej kluczowych barier dla poprawy jakości powietrza w Polsce. Brakuje w nim propozycji konkretnych rozwiązań, harmonogramów, terminów oraz przypisania odpowiedzialności poszczególnym instytucjom (ministerstwa, agendy rządowe). W naszej ocenie tak słaby dokument nie daje żadnych szans na poprawę jakości powietrza pozostawiając samorządy terytorialne (województki i gminne) bez podstawowych narzędzi dla ograniczania zanieczyszczenia powietrza.

Dla przykładu, w obszarze tak kluczowym jak **regulacja jakości paliw stałych** projekt programu ogranicza się do lakonicznego stwierdzenia, iż w ramach katalogu działań legislacyjnych znajduje się „*Przygotowanie i wprowadzenie w drodze rozporządzenia Ministra Gospodarki wymagań jakościowych dla paliw stałych, dopuszczonych do stosowania w sektorze bytowo-komunalnym*”.

W KPOP brakuje odpowiedzi na podstawowe pytania - kiedy będą przyjęte przepisy, jakie powinny być normy jakości paliw stałych gwarantujące ochronę powietrza, jaka jest ścieżka dojścia do tych norm. Bez takich konkretów dokument powiela jedynie znaną od wielu lat diagnozę, która wskazuje na brak norm jakości paliw stałych. Na te uchybienia wskazywały raporty NIK w 2004 i 2014 r. czy wojewódzkie programy ochrony powietrza.

Ministerstwo nie wskazało w dokumencie iż propozycje norm jakości węgla znalazły się m.in. w ekspertyzie Instytutu Ochrony Środowiska pt. Ocena możliwości ograniczania emisji pyłu oraz związanych z nim zanieczyszczeń ze spalania paliw stałych w instalacjach o mocy poniżej 50 MW. Niezrozumiałe jest więc dlaczego Ministerstwo nie chce skorzystać z tego dorobku i zaproponować konkretne rozwiązania. Sprawą norm jakości paliw stałych zajmowała się również grupa robocza ds. ochrony powietrza i energetyki w ramach sieci ENEA Partnerstwo – Środowisko dla Rozwoju.

Ponadto autorzy projektu nie zauważyli, iż ustawa o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw zawiera wiele niedociągnięć, przez co określenie norm jakości paliw stałych (nie tylko węgla kamiennego) jest niemożliwe. Do tego jest konieczna nowelizacja ustawy o czym nie piszą autorzy projektu. Przykładowo, ustawa nie daje delegacji Ministrowi Gospodarki do wprowadzenia zakazu sprzedaży do sektora komunalno-bytowego węgla brunatnego, czy różnego rodzaju mieszanek paliw stałych np. biomasa zmieszana ze złej jakości węglem. Na te niedociągnięcia wskazywał m.in. poseł Ł. Gibała w interpelacji do Ministra Gospodarki.

W projekcie KPOP nie wspominają autorzy o konieczności stworzenia systemu monitorowania i kontroli jakości paliw. Nie ma harmonogramu stworzenia takiego systemu, a bez niego nie będzie możliwości skutecznej kontroli jakości paliw stałych.

Analiza problemu jakości paliw praktycznie nie została zaprezentowana, braku norm jakości paliw stałych autorzy nie wymienili jako bariery prawnej (co w kontekście licznych ekspertyz i raportów NIK jest kuriozalnym pominięciem kluczowej bariery).

Nie przedstawiono konkretnych propozycji w zakresie **uregulowań kotłów na paliwa stałe dopuszczonych do obrotu**. W większości państw UE problem ten został już rozwiązany. Przykładem są Czechy, które przyjęły normy emisyjne dla kotłów – określono limity emisyjne oraz minimalne wymagania dotyczące sprawności kotłów małej mocy (poniżej 300 kW). Wymagania dla kotłów

węglowych sprzedawanych na rynku czeskim przewidują stopniowe zaostrzenie standardów emisyjnych:

- od 1 stycznia 2014 roku emisyjność pyłu nie większa niż 125 mg/m³;
- od 1 stycznia 2018 roku emisyjność pyłu nie większa niż 60 mg/m³.

Za poważny błąd należy uznać, iż autorzy projektu nie pokazali żadnej ścieżki dojścia do wymagań rozporządzeń w sprawie Ekoprojektu, które będą obowiązywać w UE od 2020 r. Oznacza to, iż w przeciwieństwie do Czech, rząd polski daje zielone światło do sprzedaży najbardziej emisyjnych kotłów, które na wiele lat będą pogłębiać problem niskiej emisji. Taka postawa jest zupełnie niezrozumiała i nieodpowiedzialna. Co ciekawe konieczność stopniowego zaostrzenia wymagań dostrzegają również producenci urządzeń grzewczych, zrzeszeni w Polskiej Izbie Ekologii (www.pie.pl), którzy wystąpili do Ministra Środowiska i Ministra Gospodarki z propozycją określenia standardów emisyjnych. Model obrany świadomie przez Ministerstwo szkodzi nie tylko środowisku, ale i również gospodarce utrwalając ten segment rynku w zacofaniu technologicznym.

Zdajemy sobie sprawę iż normy jakości dla paliw stałych czy wymagania emisyjne dla kotłów na paliwa stałe leżą w kompetencji Ministra Gospodarki. Ponieważ jednak KPOP ma być dokumentem rządowym, to powinien określać również kwestie wykraczające poza Ministerstwo Środowiska – a więc pokazywać innym resortom co, jak i kiedy należy zrobić aby powietrze w Polsce spełniało wymagania prawa unijnego i krajowego.

Powyżej podano jedynie dwa przykłady poważnych niedociągnięć projektu KPOP – pokazujące, iż nie zawiera on wiążących zobowiązań, a analiza problemu zamieszczona w KPOP jest pobieżna, a w wielu przypadkach zawiera fundamentalne błędy i oparta jest o niezrozumienie tematu. Nie odnosimy się do licznych innych błędów, zarówno w części diagnostycznej jak podstawowych braków w części prezentującej kierunki działań KPOP oraz do „życzeniowego”, niczym nie potwierzonego w szczegółowych zapisach i nie osadzonego w żadnym harmonogramie katalogu działań na rzecz poprawy jakości powietrza.

Praktycznie zupełnie zignorowano możliwości jakie daje **poprawa efektywności energetycznej** w istniejącym budownictwie (w szczególności domy jednorodzinne, które w większości ogrzewane są za pomocą paliw stałych). Nie zaprezentowano żadnych konkretnych instrumentów wsparcia dla poprawy stanu energetycznego budynków. Takie instrumenty mogą być tworzone zarówno w ramach środków UE jak i krajowych. Powstają one w innych krajach UE wpisując się w priorytety polityki energetycznej, która w UE kładzie duży nacisk na zwiększenie efektywności energetycznej. Nie pokazano żadnych harmonogramów i indykatorywnych budżetów dla takich instrumentów oraz oczekiwanej skali działań.

Autorzy KPOP nie dostrzegają ryzyka, iż bez kluczowych uregulowań prawnych na poziomie krajowym (tj. obszarowe normy emisyjne wzorem Czech, standardy emisyjne dla kotłów, normy jakości) wydatkowanie wielomiliardowych środków publicznych (programy NFOŚiGW i UE) nie przyniesie oczekiwanej poprawy jakości powietrza. Brak regulacji powoduje więc marnowanie publicznych pieniędzy (tego błędu nie popełniają nasi południowi sąsiedzi).

Kontakt:

krakowskialarmsmogowy@gmail.com

ul. Felicjanek 10/12 31-104 Kraków